Č.j.: S 59A/99-735/00-240 V Brně dne 26. 4. 2000

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže po novém projednání rozhodl ve správním řízení čj. S 59/99-240 zahájeném dne 7. června 1999 z vlastního podnětu podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve spojení s § 12 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. ve věci možného porušení § 3 tohoto zákona účastníky řízení, jimiž jsou:

1. DELVITA a. s., se sídlem Rudná, Za Panskou zahradou 1, PSČ 252 19, IČ 16 19 09 55, zastoupená Pierre-Olivierem Beckersem, předsedou představenstva, ve správním řízení zastoupená JUDr. Karlem Trojanem, CSc., advokátem, se sídlem v Praze 8, PSČ 180 00, Na Žertvách 42, na základě plné moci ze dne 24. 11. 1998,
2. JULIUS MEINL Praha spol. s r. o., se sídlem Praha 4, Štúrova 1284, IČ 61 45 67 64, (adresa pro doručování: U Libeňského pivovaru 63, 180 00 Praha 8), zastoupená ing. Jindřichem Barákem a Alfredem Fiedlerem, jednateli, ve správním řízení zastoupená JUDr. Pavlem Čapčuchem, advokátem, se sídlem v Brně, PSČ 602 00, Orlí 18, na základě plné moci ze dne 26. 8. 1999,
3. BILLA, spol. s r. o., se sídlem Říčany u Prahy, Modletice 30, PSČ 251 01, IČ 00 68 59 76, zastoupená Mag. Ernstem Rencherem a Jaroslavem Szczypkou, jednateli, ve správním řízení zastoupená JUDr. Robertem Čepkem, advokátem, AK Economy, v. o. s., se sídlem v Praze 1 – Malá Strana, PSČ 110 00, Sněmovní 7/2, na základě plné moci ze dne 1. 11. 1999,

t a k t o :

Správní řízení se podle § 30 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), zastavuje.

O d ů v o d n ě n í :

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) zahájil dne 7. 6. 1999 z vlastního podnětu správní řízení se společnostmi DELVITA a. s. (dále jen „Delvita“), JULIUS MEINL Praha spol. s r. o. (dále jen „Julius Meinl“) a BILLA, spol. s r. o. (dále jen „Billa“) ve věci možného porušení § 3 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. (dále jen „zákon“ nebo „zákon o

ochraně hospodářské soutěže“). Možné porušení § 3 zákona bylo spatřováno v uzavření dohody (ve smyslu legislativní zkratky pro dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí sdružení podnikatelů a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě) mezi účastníky řízení, dalšími řetězci a jinými maloobchodními prodejci o stanovení cen skleněných lahví od minerálních vod, která vede nebo může vést k narušení hospodářské soutěže.

Po provedeném řízení vydal Úřad dne 6. 8. 1999 rozhodnutí čj. S 59/99-240, v němž konstatoval, že účastníci řízení (Delvita, Julius Meinl a Billa) porušili ustanovení § 3 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže tím, že jednali ve vzájemné shodě při sjednávání zálohovaných cen za vratné lahve 0,7 l od minerálních vod, neboť v oznámeních zaslaných v době mezi 17. 5. – 19. 5. 1999 dodavatelům minerálních vod balených ve skle realizovali záměr snížit zálohovanou cenu této lahve ze 4,- Kč na 1,- Kč s platností od 1. 6. 1999. Úřad v rozhodnutí zakázal účastníkům řízení pokračovat v tomto jednání a uložil jim pokuty, každému z nich ve výši jednoho milionu Kč.

Rozhodnutí orgánu I. stupně nenabylo právní moci, neboť všichni 3 účastníci řízení prostřednictvím svých právních zástupců podali proti rozhodnutí v zákonné lhůtě rozklad.

O rozkladech rozhodl předseda Úřadu dne 28. 2. 2000 rozhodnutím čj. R 16/99, R 17/99, R 21/99, které nabylo právní moci dne 28. 2. 2000. Rozhodnutím předsedy bylo rozhodnutí Úřadu čj. S 59/99-240 ze dne 6. 8. 1999 zrušeno a věc byla vrácena správnímu orgánu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí. Z odůvodnění rozhodnutí orgánu II. stupně vyplývá, že:

1. Úřad před vydáním rozhodnutí nezjistil dostatečně skutečný stav věci a užitou právní kvalifikaci jednání účastníků řízení opřel o skutkový stav, který nemá spolehlivou oporu v souhrnu provedených důkazů.
2. Pro právní kvalifikaci jednání soutěžitelů na trhu ve vzájemné shodě je třeba prokázat, že bylo založeno na společném plánu, přičemž důsledek narušení soutěže vyplynul z určité formy kooperace či koordinace jednotlivých soutěžitelů, která odstranila jejich nejistotu ohledně budoucího chování na trhu.
3. Pro přijetí nepřímého důkazu jednání ve vzájemné shodě je nezbytné vyvrátit rozumné pochybnosti o tom, že ke společnému postupu soutěžitelů došlo následkem jejich přímého nebo zprostředkovaného kontaktu, popř. pochybnosti, zda jejich jednání není jen náhodné anebo logickým důsledkem ekonomických podmínek na trhu daného zboží.
4. Pochybením Úřadu je postup, kdy s panem Karlem Manhartem, který je klíčovou osobou zkoumaného případu, bylo z hlediska správního řádu vedeno pouze neurčité „jednání v rámci správního řízení“, aniž byl vyslechnut jako svědek.
5. Dalším a ještě významnějším pochybením Úřadu je nedostatečná analýza všech dalších možných příčin chování účastníků řízení, pokud jde o shodný požadavek na cenu vratných skleněných lahví minerálek s obsahem 0,7 l. Zejména je třeba objasnit, zda pan Karel Manhart fakticky jednal jako zprostředkovatel koordinace mezi jednotlivými účastníky nebo zda pouze vyžadoval po účastnících řízení určité chování, aniž by tito účastníci společné postupy jakkoli vědomě koordinovali.
6. Důležité je rovněž nové přezkoumání námitek účastníků řízení, podle nichž jejich obchodní chování ve vztahu k zálohovým cenám vratných skleněných lahví bylo objektivně vyvoláno změnou situace na trhu způsobené výrobcem minerální vody Poděbradka, na kterou pouze adekvátně obchodně reagovali bez předchozího vzájemného kontaktu.

7. Je třeba objasnit rozpor ve výroku a odůvodnění, pokud jde o účastníka řízení Billa, který podle svého vyjádření změnil zálohu na veškeré minerálkové lahve již od 3. 5. 1999, tj. před datem odeslání inkriminovaného dopisu ze dne 17. 5. 1999.

Správní orgán II. stupně dospěl k závěru, že nedostatečně zjištěný skutkový stav spolu s nedostatečně provedeným dokazováním neumožňují učinit si o věci spolehlivý úsudek, přičemž tyto vady správního řízení nelze odstranit v řízení o rozkladu. Proto rozhodl o zrušení rozhodnutí a vrácení věci správnímu orgánu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Podle § 59 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, je správní orgán právním názorem odvolacího orgánu vázán.

V rámci nového projednání věci orgánem I. stupně byl jako svědek vyslechnut pan Karel Manhart, jednatel společnosti MANHART spol. s r. o. Tato společnost se zabývá velkoobchodním prodejem zboží a je dodavatelem nápojů mj. účastníkům řízení. Pan Manhart při výslechu vypověděl, že:

- Měl zájem, aby cena lahví jednoho typu byla stejná, proto se snažil problém rozdílné ceny zálohy odstranit.
- Chtěl záležitost řešit s výrobci minerálních vod, a to prostřednictvím svazu těchto výrobců. Protože jeho slovo jako jednoho podnikatele – velkoobchodníka by na jednání svazu nemělo dostatečnou váhu, požádal své nejvýznamnější zákazníky, aby se vyjádřili k rozdílné ceně vratného obalu, tzn. jak hodlají řešit riziko spojené s rozdílnou cenou.
- Záležitost projednával s obchodními řetězci individuálně, buď telefonicky nebo osobně (nikoli písemně), a to po 21. 4. 1999, kdy byl vyrozuměn Poděbradkou o snížení ceny. Určitě se s účastníky řízení nesešel společně, kontaktoval je každého samostatně.
- Vysvětlil svým obchodním partnerům, že potřebuje jednotnou zálohu na vratném obalu. Rozhodl se, že bude všem svým zákazníkům účtovat 1,- Kč za zálohu již od 1. 6. 1999 a takto je také informoval.
- Jednotné datum (pozn.: 1. 6. 1999) v dopisech účastníků řízení si vykládá tak, že začínal nový měsíc, tzn. že změnu záloh bylo optimální provést po uzávěrce běžného měsíce.

Na doplňující dotazy právních zástupců účastníků řízení potvrdil pan Manhart, že mu bylo známo přesné datum jednání Svazu minerálních vod (25. 5. 1999). Na toto jednání chtěl mít písemné podklady o reakci na změnu zálohy od větších zákazníků. Pokud jde o společnost Billa, svědek byl informován nákupčím této společnosti, že Billa není schopna akceptovat dvě zálohy na tentýž vratný obal. Z toho důvodu chtěl od nákupčího, aby mu Billa dala písemnou zprávu, jak se zachová.

Úřad dále v novém dokazování vyžádal od společnosti Billa listiny, které by potvrzovaly změnu záloh této společnosti již od 3. 5. 1999 (tj. nikoli až od 1. 6. 1999, jak tomu bylo u ostatních účastníků). Dvě předložené faktury a dodací listy (dodávky od spol. Poděbradka, s. r. o. a MANHART spol. s r. o.), dokládají, že za dodávky minerálních vod ve skle byla již počátkem května 1999 fakturována částka 1,- Kč. Podle vyjádření právní zástupkyně spol. Billa tato záloha byla od 3. 5. 1999 účtována ze strany spol. Billa jak konečným zákazníkům (při prodeji a výkupu lahví), tak od dodavatele minerálních vod ve skle. Na dotaz úřadu, proč tedy Billa v dopise ze dne 17. 5. 1999 společnosti MANHART spol. s r. o., oznámila, že od 1. 6. 1999 prodává a vykupuje vratné lahve za 1,- Kč, když ve skutečnosti tuto změnu realizovala již od 3. 5. 1999, uvedla právní zástupkyně společnosti Billa, že tato formulace dopisu byla zvolena na základě požadavku pana Manharta.

Po vyhodnocení skutečného stavu věci na základě nově provedených důkazů dospěl Úřad k těmto závěrům:

Nebylo prokázáno, že by jednání účastníků řízení bylo založeno na společném plánu, kooperaci či koordinaci, jež by měla odstranit nejistotu ohledně budoucího chování konkurentů na trhu. Každý z účastníků postupoval nezávisle na jednání a konání ostatních dvou. Žádný z účastníků nebyl dopředu informován ze strany zbývajících dvou obchodních řetězců, jakým způsobem a od kdy bude řešit problém spojený se změnou záloh vratných lahví.

Řešení situace formou dopisů výrobcům (resp. dodavateli minerálních vod) s razantním požadavkem na akceptaci zálohy ve výši 1,- Kč (dopis spol. Delvita ze 17. 5. 1999, Billa z téhož dne a Julius Meinl z 19. 5. 1999), jejichž zdánlivě shodný obsah (stejné formulace, datum odeslání v rozmezí 2 dnů, stejná navrhovaná výše zálohy a shodné datum platnosti opatření) původně vzbudil podezření Úřadu z koordinovaného jednání účastníků řízení, vymyslel, zorganizoval a s obchodními řetězci individuálně projednal pan Karel Manhart, jehož obchodním zájmem bylo neztratit kvůli potížím s různou výší zálohy za 1 typ lahve odbyt minerálek ve skle. Pan Manhart přesvědčil dokonce i společnost Billa, aby mu napsala oznámení o změně cen vratných lahví k 1. 6. 1999, ačkoli sama nezávisle na ostatních účastnících trhu změnila zálohy již k 3. 5. 1999. Pan Manhart vyžadoval po účastnících řízení určité chování, avšak nevystupoval jako zprostředkovatel koordinace mezi jednotlivými obchodníky. Účastníci řízení jednali samostatně a nezávisle, o jejich budoucím chování byl informován pouze jejich dodavatel minerálních vod. V pozadí domněle shodného jednání tří obchodních řetězců stál právě pan Manhart.

Jednání účastníků řízení lze po novém projednání věci a s přihlédnutím k ekonomickým podmínkám na trhu s vratnými obaly v té době (tj. v dubnu až květnu 1999, změna do té doby jednotné zálohy ve výši 4,- Kč společností Poděbradka, s. r. o., na 1,- Kč s platností od 1. 5. 1999, ostatní výrobci drží zálohu nadále na 4,- Kč, na trhu je od počátku května 1999 jeden typ lahve s různou zálohou, obchodní řetězce nemohou při prodeji a výkupu téže minerálkové lahve rozlišovat dvojí výši zálohy, např. vzhledem k výkupním automatům) vysvětlit jednak jako jejich odpověď na žádost dodavatele minerálek, pana Manharta, jednak jako jejich vlastní logickou a přiměřenou reakci a přizpůsobení se změněným podmínkám na trhu bez toho, že by došlo k předchozímu vzájemnému kontaktu.

Úřad na základě nově provedených důkazů a analýzy ekonomických příčin chování účastníků řízení uvážil o právní kvalifikaci jednání účastníků řízení tak, že nešlo o jednání ve vzájemné shodě ve smyslu § 3 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Protože správní řízení bylo zahájeno z vlastního podnětu správního orgánu ve věci možného porušení § 3 zákona a tento důvod řízení po provedeném novém dokazování odpadl, Úřad rozhodl o zastavení správního řízení podle § 30 zákona č. 71/1967 Sb. Podle tohoto ustanovení správní orgán zastaví řízení, vzal-li účastník návrh na jeho zahájení zpět a souhlasí-li s tím ostatní účastníci řízení, nebo odpadl-li důvod řízení zahájeného z podnětu správního orgánu.

Ze všech těchto důvodů rozhodl Úřad tak, jak je ve výroku uvedeno.

Poučení o opravném prostředku

Proti tomuto rozhodnutí mohou účastníci řízení podle § 61 zákona č. 71/1967 Sb. podat rozklad k předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

JUDr. Šárka Vlašínová,
pověřená řízením IV. výkonného odboru

Rozhodnutí obdrží:

JUDr. Karel Trojan, Csc., advokátní kancelář, Na Žertvách 42, 180 00 Praha 8

JUDr. Pavel Čapčuch, advokátní kancelář, Orlí 18, 602 00 Brno

JUDr. Robert Čepek, AK Economy, v. o. s., Sněmovní 7/2, 110 00 Praha 1